

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка

Кафедра історії України

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Директор навчально-наукового
інституту

Ю.В. Подрез
« _____ » _____ 2017

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура України
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань
спеціальність

10 Природничі науки
106 Географія

Європейська кредитно-трансферна система
організації освітнього процесу

Суми – 2017

Розробники: Бугрій В.С., доктор педагогічних наук, професор кафедри історії України

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри історії України

Протокол № 1 від. «01» вересня 2017 р.

Завідувач кафедри
Бугрій В.С., д.пед.н., професор

«01» вересня 2017 р

Затверджено вченою радою факультету (інституту)

Протокол № 1 від. «26» вересня 2017 р.

Голова

(Подрез Ю.В., к.і.п., доцент)

© Бугрій В.С., 2017

© Суми, 2017

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва)	Обов'язкова	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Спеціальність: <u>106 Географія</u>	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		1,2-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		84 год.	108 год.
		Консультації:	
		4 год.	2 год.
Вид контролю: екзамен			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни - розкриття у хронологічній послідовності історичних процесів та розвитку матеріальної і духовної культури в Україні.

Завдання:

- подати наукову періодизацію історії України, характерні риси основних періодів української історії, їхні особливості, визначальні події та явища в кожному з них;

- узагальнити досвід національного державотворення, традиції української державності, значення боротьби українського народу за її відродження та збереження;

- розкрити історію соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні, основні етапи українського національно-визвольного руху, його конкретний зміст і організаційні форми, визначити роль і місце в українській історії видатних історичних осіб;

- висвітлити зміст і особливості розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язок зі світовою культурою;

- показати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії, роль України в системі міжнародних відносин.

2. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1. визначає зміст базових понять з теорії географії, організації господарської діяльності, а також світоглядних та суміжних наук;
Уміння	ПРУ 6. здійснює історико-географічне дослідження території, надає фізико- та економіко-географічну характеристику регіонів, розкриває специфіку регіонального розвитку, оцінює рівень розвитку окремих держав або регіонів;
Комунікація	ПРК 1. проявляє повагу до індивідуального і культурного різноманіття;
Автономія і відповідальність	ПРА 1. уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності; ПРА 2. уміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ I. Історія та культура України у давню, середню та модерну добу.

Тема 1. Вступ до дисципліни. Україна в давні часи.

Тема 2. Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.

Тема 3. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (XIV–XVII ст.).

Тема 4. Початок національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави.

Тема 5. Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

Тема 6. Україна у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.

Тема 7. Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.

РОЗДІЛ II. Історія та культура України у період новітньої історії.

Тема 8. Україна в Першій світовій війні (1914–1917 рр.)

Тема 9. Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1919–1921 рр.)

Тема 10. Україна в умовах нової економічної політики та радянської модернізації (1921–1938 рр.). Західноукраїнські землі у 1921–1938 рр.

Тема 11. Україна в роки Другої світовій війні (1939–1945 рр.)

Тема 12. Україна у перші повоєнні роки (1945– початок 1950-х рр.)

Тема 13. Україна в умовах лібералізації суспільного життя (1953-1964)

Тема 14. Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)

Тема 15. Україна в умовах становлення державності (1990-ті рр.)

Тема 16. Українська держава на початку XXI ст.

Тема 12. Україна у перше повоєнне десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945-1964)	8	2			6	3				3
Тема 13. Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	8		2		6	8		1		7
Тема 14. Україна в умовах становлення державності (1990-ті рр.)	8		2		6	8				8
Тема 16. Українська держава на початку ХХІ ст.	10	2		2	6	11	2		2	7
Усього годин	120	16	16	4	84	120	6	4	2	108

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Україна в давні часи	2	2
2	Початок національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави	2	
3	Українські землі у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.	4	1
4	Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1919–1921 рр.)	2	1
5	Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму в Україні. Західноукраїнські землі у міжвоєнний період (1921-1938 рр.)	2	
6	Україна в перше повоєнне десятиліття та в умовах лібералізації суспільства (1945-1964 рр.)	2	
7	Українська держава на початку ХХІ ст.	2	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.	2	
2	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (ХІV–ХVІІІ ст.)	2	
3	Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці ХVІІ – у першій половині ХVІІІ ст.	2	2
4	Україна у другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.	2	
5	Україна в Першій світовій війні. Початок Української революції (1914-1917 рр.)		
6	Україна в роки Другої світовій війні (1939–1945 рр.)	2	1

7	Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964-1991 рр.)		1
8	Україна в умовах становлення державності (1990-ті рр.)	2	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Україна в давні часи	4	7
2	Київська держава (Русь-Україна) та Галицько-Волинська держава.	4	7
3	Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (XIV–XVII ст.)	6	7
4	Початок національно-визвольної війни українського народу (1648–1657 рр.). Утворення Української козацької держави	6	7
5	Боротьба за збереження Української козацької держави. Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.	6	8
6	Україна у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	4	7
7	Українські землі у другій половині XIX – на початку XX ст.	6	7
8	Україна в Першій світовій війні (1914–1917 рр.)	6	7
9	Україна у період боротьби за відродження і збереження державності (1919–1921 рр.)	6	8
10	Україна в умовах нової економічної політики та радянської модернізації (1921–1938 рр.). Західноукраїнські землі у 1921–1938 рр.	6	7
11	Україна в роки Другої світовій війні (1939–1945 рр.)	6	7
12	Україна у перші повоєнні роки (1945– початок 1950-х рр.)	2	3
13	Україна у роки загострення кризи радянської системи (1964–1991 рр.)	6	7
14	Україна в умовах становлення державності (1990-ті рр.)	6	8
15	Українська держава на початку XXI ст.	6	7

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Самостійна робота	Сума	Підсумковий (екз.)	Загальна сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T2	T3	T5	T6	T9	T10	T11	T14				
5	5	5	5	5	5	5	5	35	75	25	100

T1, T2 ... – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Рекомендована література

Базова

1. Акт проголошення незалежності України. – К., 1991.
2. Бойко О.Д. Історія України. – К., 2003.
3. Бойко О.Д. Історія України: Навчальний посібник. – К., 2007
4. Бойко О.Д. Історія України: Посібник. – К.: Видавнич. центр «Академія». – 2002. – 656 с.
5. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1996.
6. Борисенко В.Й. Курс історії України. Від найдавніших часів до ХІХ століття. – К.: «Либідь». 1999.
7. Грушевський М.С. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
8. Грушевський М.С. Очерк истории украинского народа. – К., 1990.
9. Грушевський М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
10. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: Нариси політичної історії. – К., 1993.
11. Гуржій О. Українська козацька держава у другій половині XVII – XVIII І ст.: кордони, населення, право. – К., 1996.
12. Даниленко В.М. та інші. Сталінізм на Україні: 20 – 30-ті роки. – К., 1991.
13. Декларація про державний суверенітет України. – 16 липня 1990 р. // Нове законодавство України. – К., 1992.
14. Історія України. Документи. Матеріали / Уклад. В. Король. – К., 2001.
15. Історія України/ Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. - Львів: Світ, 1996.- 488с.
16. Історія України/ Під ред. В.А.Смоляя. - К.: Альтернативи. - 1997.- 416с.
17. Історія України: Курс лекцій у двох книгах. – К., 1992.
18. Історія України: Курс лекцій: К, 3 кн. / За ред. І. Мельника. – К., 1993
19. Історія України: Навчальний посібник. – К., 1997
20. Історія України: Навчально-методичний посібник для семінарських занять / За ред. В. М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.
21. Історія України: нове бачення. – У 2 т. – К., 1996. – Т. 2.
22. Конституційні акти України 1917 – 1920 рр. – К., 1993.
23. Конституція України: Основний закон. – К., 1996.
24. Повість минулих літ // Літопис Руський. – Переклад Л. Махновця. – К.,

- 1990.
25. Політична історія України. XX ст.: У 6 т. / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. – К.: Генеза, 2002-2003.
  26. Політична історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.І. Танцюри. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001.- 488с.
  27. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: У 2 т. – К., 1992. – Т.2.
  28. Полонська-Василенко Н.Д. Історія України: У 2 т. – К., 1992. – Т.1.
  29. Пономарьов О. Розвиток капіталістичних відносин у промисловості України XVII І ст. – Львів, 1991.
  30. Рибалка І. Історія України. – Ч. 1-2. – Харків, 1995, 1997.
  31. Україна багатопартійна: Програмні документи нових партій. – К., 1991.
  32. Українська Гельсінська група 1978 – 1982 рр.: Документи і матеріали. – Торонто, 1983.
  33. Українська РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941 – 1945 рр. – К., 1967 – 1975 – Т. 1-3.
  34. Українське суспільство на порозі нового тисячоліття / За редакцією М.О. Шульги. – К., 1999.
  35. Український правозахисний рух. – Торонто, 1979.
  36. Хрестоматія з історії Української РСР. – К., 1959. – Т.1.
  37. Чайковський А.С. Невідома війна: Партизанський рух на Україні 1941 – 1945 рр. мовою документів, очима історика. – К., 1994.
  38. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та Стародавня історія України. Курс лекцій. - К.: Либідь, 1992.- 376с.- Лекції 16-20.
  39. Чорновіл В., Пенсон Б. Хроніка таборових буднів. – К., 1991.
  40. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. – К., 1993.

Допоміжна

1. Алексеев Ю.М. Кульчицький С.Н., Слісаренко А.Т. Україна на зламі історичних епох (Державотворчий процес 1985 – 1999 рр.). – К., 2000.
2. Алексеев Ю.М., Даниленко В.М., Історія України. – К., 1994.
3. Андрущенко В.Л., Федоров В.М. Запорізька Січ як український феномен. – К., 1995
4. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – Х., 1990.
5. Бандера С. Автобіографія. – Львів, 1990.
6. Бандера С. Автобіографія. – Львів, 1990.
7. Баран В.К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953 – 1985 рр. – Львів, 1992.
8. Білокінь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. – К., 1999.
9. Білоус А. Політичні об'єднання України. – К., 1993.
10. Брецько Ф. Ф. Державотворення незалежної України (1991-2009). – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 128 с.
11. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. – К., 1996.
12. Василенко Г.К. Велика Скіфія. – К., 1991.
13. Василенко-Полонська Н. Історія України: У 2 т. – К., 1993

14. Верига В. Нариси історії України (кінець XVIII – початок XX ст.). – Львів, 1996.
15. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990. – Ч. 1, 2.
16. Винокур І. С., Теоєгін Д. Я. Археологія України: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
17. Голобуцький В. Запорізьке козацтво. – К., 1994.
18. Дещинський Л. Є., Гаврилів І. О. та ін. Історія України та її державності. Видання 3-є, перероблене і доповнене: Навч. посібник. – Львів: Вид-во «Бескид Біт», 2005. – 368 с.
19. Документи Б. Хмельницького (1648 – 1657 рр.) – К., 1961.
20. Донцов Д. Націоналізм. – Торонто, 1966.
21. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 рр.: В 2-х т.: Документально-наукове видання / Упоряд. К. Ю. Галушко. – К.: Темпора, 2002.
22. Дорошенко Д. Нарис історії України. – К., 1996. – Т.2.
23. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991.
24. Дорошенко Д. Нариси історії України. – Т. 1-2. – К., 1991
25. Економічна історія України: Підручник / Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович, Р. М. Матейко, З. М. Матисякевич; за заг. ред. Б. Д. Лановика. – К.: Видавничий дім «Юридична книга», 2004. – 456 с.
26. Захарченко П.П. Історія держави і права України: Підручник. – К., 2004.
27. История Второй мировой войны. – М., 1970 – 1974.
28. Іванов В. М. Історія держави та права України: Навчальний посібник. – К.: МАУП, 2002. – Ч. 2. – 2003.
29. Історія України: нове бачення: У 2 т. / Під ред. В.А. Смолія. – К., 1995
30. Історія України: універсальний ілюстрований довідник / В. К. Губарев. – Донецьк: БАО, 2008. – 573 с.
31. Історія Українського війська. – К., 1992.
32. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х рр. – К., 1995.
33. Киричук Ю. Історія УПА. – Тернопіль, 1991.
34. Коломієць С.С. Історія формування української моделі розвитку сільського господарства: Частина 1. З найдавніших часів до початку 20-х рр. XX ст. – К., 2003
35. Король В. Ю. Історія України: Навч. посібник. 3-тє вид., виправл. та доп. – К.: Вид. центр «Академія», 2008. – 495 с.
36. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. – К., 1996.
37. Кравчук Л.М. Є така держава – Україна: Матеріали виступів, інтерв'ю, прес-конференцій, брифінгів, відповідей та запитання. – К., 1992.
38. Крупник Л. О. Історія України: формування етносів, нації, державності: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009.
39. Культура українського народу: Навч. посібник. – К., 1994.
40. Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник / За ред. М. М. Заковича. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2007.
41. Кульчицький В.С. Державний лад і право в Галичині (в другій половині XIX-на початку XX ст.). - Львів, 1966.

42. Кульчицький В.С. Застосування кодексів австрійського права на території Галичини // Стан кодифікаційного процесу в Україні: системність, пріоритети, уніфікація. - Київ, 1995.
43. Кульчицький В.С., Бойко І.Й., Настасяк І.Ю., Мікула О.І. Апарат управління Галичиною в складі Австро-Угорщини. - Львів, 2002.
44. Кульчицький С.В. Україна між двома війнами (1921 – 1939 рр.) – К., 1999.
45. Кучма Л.Д. Про найголовніше. – К., 1999.
46. Лаврів П.І. Історія Південно-Східної України. – К., 1996.
47. Лановик Б. Д., Матейко Р. М., Матисякевич З. М. Історія України: Навчальний посібник / За ред. Б. Д. Лановика, 3-тє вид., випр. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000.
48. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу: Підручник. – К.: Вікар, 2006.
49. Литвин В. М., Мордвінцев В. М. Слісаренко А. Г. Історія України: Навчальний посібник. – К.: Знання-Прес, 2002. – 669 с.
50. Литвин В. Політична арена України: дійові особи та виконавці. – К., 1994.

10. Інформаційні ресурси

1. litera-ua.livejournal.com
2. ukrknyga.at.ua
3. www.history.org.ua